

Oqaluttuanik ersinartunik suliaqarneq

Oqaluttuanik ersinartunik suliaqarneq

Ilinniartitsisumut:

Atuartunut pissarsinartumik oqaluttuanik suliaqassagaanni sammisaqarnerup soqutiginaruunissaa, atuartunik sunniisinnaatitsinissaa suliaassallu nikerartuunissaat pingaarput.

Oqaluttuanik ersinartunik suliaqarnermi suliaassatut siunnersuutit tamakku anguniarlugit sanaajupput.

Suliaassat siunnersuutigineqartut suliarineqarsinnaapput:

1. Siullermit kingullermut ingerlaannartumik: atuartitsineq suleriaaserlu suliaassanut naleqqussarlugit.
2. Tigulaarinnittarluni: suliaassat atuartitsinermut suleriaatsimullu naleqqussarlugit.
3. Immikkut sullivilersorlugit: suleriaaseq suliaassallu imminnut naleqqussarlugit.

Suliaassat

- a. kisimiilluni
- b. marlukkaarluni
- c. eqimattakkaarluni

suliarineqartussatut takorluugaapput namminerli naleqqussaaniikkut allangortinneqarsinnaallutik.

Suliap ingerlanerani oqaluttuat assigiinngitsut suliarineqassapput - ilinniartitsisoq nammineq imaluunniit atuartut peqatigalugit katersisinnaavoq.

Sulilluarisi...

Paornánguaq Hansen, pæd. medarbejder

Pilersuiffik Juni 2004

Unnuami nipi¹

Oqaluttuamik atuareernerup kingorna ataatsimut eqqartuineq:

Oqaluttuanik ersinartunik oqalualaartilluni sammisaqartilluniluunniit suut pingaaruteqarpat - suut tiguartinnaqutaappat, suut ersinaqutaappat il.il.

Misileraaneq:

1. Oqaatsit oqaluttuami atorleqartut:

- a. Oqaatsit oqaluttuamik pissanganartitsisut ujakkit allattaavinnullu allattorlugit, ass. "Atuagara nuannersiseruttorlugu qijaammerujussuarpunga issianiarlunga".
- b. Oqaatsinik ersinarnerusunik nassaarsinnaavit?
- c. Oqaatsit allattaavinnut allatatit oqaatsinik allarluninarnik taarsersukkit, assersuutigalugu "Atuagara nuannersiseruttorlugu illarusulerpunga issianiarlunga".
Oqaluttuamut qanoq sunniuteqarpat?
- d. Oqaluttuap allanneqarnermigut isikkua pissanganarsarsinnaaviuk? (Oqaatsit inissisimanerat, titarnertaanik atuneq il.il.)

2. Avatangiisit:

Inissi iluani assigiinngitsunik avatangiisilioritsi, assersuutigalugu inissi teqeqqi sisamat atorlugit. Teqeqqut sisamaappata eqimattat sisamaassapput.

Assigiinngitsunik misileraagitsi, soorlu:

- a. Qulliit assigiinngitsut atorlugit qaamaneq qaamasorujussuarmit taartuinnarmut nikerartillugu
- b. Teqeqqussinni inissisimaffissat assigiinngitsut (issiaffissaq, nikorfaffissaq, nallangaffissaq, ileqqasunngorfissaq il.il.)
- c. Atortut assigiinngitsut atorlugit nipinik "pissanganartunik" pilersitsigitsi immiullugillu (anersaartorpalunneq, anorlerpaluk il.il.)
- d. Misilerakkasi atorlugit oqaluttuami avatangiiseritinneqartoq takutissiuk
- e. Oqaluttuamut naleqqutinngitsunik pilersitsigitsi – siuliani takutitassi killormoortua

¹ Eeq, qupp. 129-132

3. Atuffassinermi periutsit:

a. Eqqartuineq:

Ersinartunik oqaluttuarnermi nipituumillu atuffassinermi suut eqqumaffigineqartariaqarpat? Qaqugukkut ersinartunik oqaluttuartut tusarnaassallugit pissanganarneruppat tiguartinnarnerullutillu? Eqqartukkasi allattaavissinnut allattussavasi sulinissinni atorumaarassigit.

b. Nipituumik atuarnermik sungiusarneq:

- immikkoortumi 1-imi oqaluttuaq/oqaluttuat suliarisasi agguluttoriarlugit piumasunit (pingasut/sisamat) nipituumik atuarneqassapput
- oqaatsit ersinartut ersinanngitsunik taarsersukkat atorlugit allat atuffassissapput.
- oqaluttuaq agguluttoriarlugu eqimattakkaarlusi immissinnut atuffakkitsi, 10 minutsit piareersariarlusi
- immissinnut nalilersoritsi siunnersorlusilu: tiguartinnarpa, pissangarpa, atuffarissaqittariaqarpsi, nipimik atuinersi allanngortittariaqarpa, timissinnik atuinersi annertunerusariqarpa il.il.
- piareersorigussi pissanganarsaarlusi atuaqatissinnut nipituumik atuffassigitsi.

Meeraallunga aliortugarisimasakka I²

Eqqartuineq:

Oqaluttuami ajortut ajunngitsullu oqaluttuarineqartut suuppat? Oqaluttuarmittita qanoq takusinnaasimavaa sorleq ajunngitsuunersoq sorliillu ajortuunersut?

Allattariarsorneq:

Suliassat arlaat qineruk:

1. Ajortut ajunngitsullu pillugit taalliorit.
2. "Inuusuttoq ajunngitsoq" isersimannikkaluarpasut susoqarsimassagaluarnersoq takorluuillutit allaaserinnigit.

Titartaaneq:

1. "Ajortup" oqaluttuarineqarnera tunngavigalugu titartaruk.

Titartakkat aallaavigalugu "ajortoq" ilisaritiguk:

- tunuliaqutaa; qanoq pinngorsimava/peroriartorsimava
- sooruna ajortuusoq? Suut misigisimavai?
- Ulluinnarni susarpa?

Ilisarititsinissannut apeqqutit aallaavissatit taamaattuusinnaapput imaluunniit illit nammineq soqutigisatit aallaavigalugit apeqqutiliorsinnaavutit.

2. Oqaluttuami pisut pingaarnersiukkatit titartakkit taakkulu atorlugit oqaluttuaq oqaluttuaralugu.

Oqaluttualiorneq:

- a. Eqqartuineq

Oqaluttualiornermi suut piumasaqaataappat? Ersinartunik oqaluttualiornermi suut immikkut pingaarpat?

² Eqq, qupp. 10-11

Hans A. Lynge: "Allattariarsorneq" Ilinniusiorfimmit saqqummersitaq isumassarsiorfigineqarsinnaavoq – atuartulli isumaat eqqartuinissaallu salliutinneqassalluni.

b. Eqimattakkaarlusi oqaluttualioqatigiikkitsi

- sumut tungassava, kikkut inuttaassappat, sumi pissava il.il.
- oqaatsit imaluunniit oqaaseqatigiit "ersinartut"qanoq atorniarpisigit oqaluttuaq pissanganartinniarlugu il.il.

c. Oqaluttualiarsi aqqissorsiuk

- allanneqarnermigut ajunnginnerseq (oqaluttuaq aallartinneraniit naaneranut ataqatigiippa, paasinarpa, ersinarpa imaluunniit oqaatsit ilaat ersinarnerusunik taarserneqarsinnaappat il.il.)
- kukkunerrioriarlugu allaqqissaarneqassaaq (ataatsimut isumaqatigiikkitsi computerikkut imaluunniit assammik allaqqissaarneqassanersut)
- oqaluttualiarsi pissanganarsaarlusi ilassinnut atuffassiuk
- oqaluttualiat tamarmik naamassippata ataatsimut poorneqassapput atuartut inaanniittussangorlugit.

Timitaliineq:

Eqimattakkaarlusi oqaluttualiarsi inissinni atortut tigeriaannaat atorlugit timitalerlugu takutissiuk

- oqaluttuami pingaarutillit (inuttat pisattat il.il.) sorliit qanorlu takutinniarpisigit
- atuarpalaanngitsumik oqalunnissarsi timissinnillu atuinissarsi sungiusarsiuk
- isiginnaartitsinissinni inissisimanissarsi eqqartorsiuk sungiusarnissinnilu ilaatillugu